

Національний університет
та природокористування

Міністерство освіти і науки України

Національний університет водного господарства та природокористування

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра іноземних мов

06-09-37

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О. А. Лагоднюк

“ _____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ЛАТИНСЬКА МОВА
LATIN LANGUAGE

спеціальність specialty	101 Екологія
	183 Технології захисту навколишнього середовища
спеціалізація specialization	101 Ecology
	183 Technology of Environmental Protection
	101 Екологія
	183 Технології захисту навколишнього середовища
	101 Ecology
	183 Technology of Environmental Protection

Робоча програма навчальної дисципліни «Латинська мова» для студентів спеціальностей 101 «Екологія», 183 «Технології захисту навколишнього середовища». – Рівне: НУВГП, 2019. – 10 с.

Розробник: Попович Р.Г., канд. філол. наук, доцент кафедри іноземних мов

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри **іноземних мов**

Протокол від «___» _____ 2019 року № ___

Завідувач кафедри

М.І. Тадеєва

Схвалено науково-методичною комісією спеціальностей 101 «Екологія», 183 «Технології захисту навколишнього середовища»

Протокол від «___» _____ 20__ року № ___

Голова науково-методичної комісії спеціальностей 101 «Екологія», 183 «Технології захисту навколишнього середовища»

М.О. Клименко

© Попович Р.Г., 2019

© Національний університет водного господарства та природокористування, 2019

Вступ

Програма нормативної навчальної дисципліни «Латинська мова» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра для спеціальностей спеціальностей 101 «Екологія», 183 «Технології захисту навколишнього середовища».

Вивчення студентами-екологами латинської мови має прикладне значення і спрямоване на підготовку до використання в процесі навчання та в практичній діяльності латиномовної термінології, яка функціонує в фаховій літературі.

Робоча програма передбачає професійно-орієнтований курс латинської мови, який включає два основні розділи, або змістові модулі. Розділ «Фонетика» має на меті освоєння фонетичних закономірностей та особливостей латиномовної термінології. Розділ «Граматика» передбачає вивчення тих граматичних аспектів, що є релевантними для процесів термінотворення у даній терміносистемі. Функціонування в екологічній літературі великої кількості запозичених найменувань зумовило включення в програму розділів, у яких розглядаються як фонетичні особливості запозичень, так і використання грецьких дублетних терміноелементів при утворенні латиномовних термінів.

Кожен змістовий модуль завершується тестовим контролем. Для контролю знань, умінь та навичок, набутих протягом усього курсу, передбачається комплексна контрольна робота.

У програму включені завдання для самостійної та індивідуальної роботи студентів.

Анотація

Робоча програма складена з врахуванням вимог до викладання латинської мови для студентів природничих спеціальностей вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації.

Програма являє собою професійно орієнтований курс латинської мови для студентів екологічних спеціальностей. Вона передбачає освоєння теоретичного та фактичного матеріалу, спрямованого на оволодіння основами латині, вироблення практичних умінь та навичок використання фахової латиномовної термінології у навчальному та професійному середовищі.

Ключові слова: фонетика, морфологія, термін, таксон, родова назва, родовий епітет, уніномінальний, біномінальний.

Abstract

The program is compiled according to the requirements for teaching Latin language for the students of natural specialities of higher educational establishments of III-IV levels of accreditation.

The program is a professionally oriented course of Latin language for students of ecological specialities. It stipulates mastering of theoretical and practical material aimed at acquiring the foundations of Latin, practical skills and habits to use professional Latin terminology in educational and professional environment.

Key words: phonetics, morphology, term, gender name, species epithet, uninominal, bynominal.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
денна форма навчання		денна форма навчання 1-й рік
<i>Кількість кредитів</i>		<i>нормативна</i>
3		<i>Рік підготовки</i>
<i>Модулів:</i>		1-й рік
1	<i>Спеціальності:</i>	<i>Семестр</i>
<i>Змістових модулів:</i>	101 Екологія	1
2	183 Технології захисту навколишнього середовища	<i>Практичні заняття:</i>
<i>Загальна кількість годин:</i>		30
90		<i>Самостійна робота:</i>
<i>Тижневих годин для денної форми навчання:</i>		60
аудиторних – 2		<i>Вид контролю:</i>
СРС – 4	<i>Рівень вищої освіти:</i> бакалавр	залік
<p><i>Примітка.</i> Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 45% до 55%.</p>		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Головною **метою** вивчення латинської мови студентами-екологами є вироблення у них навичок користування латиномовною термінологією, тобто назвами рослин та тварин, які, згідно з Міжнародним кодексом ботанічної номенклатури та Міжнародним кодексом зоологічної номенклатури, повинні бути латиномовними. Латинські терміни посідають особливе місце на всіх етапах підготовки екологів, оскільки вони виступають і як інструмент пізнання, і як словесний знак, що закріплює результат цього пізнання.

Студент-еколог у результаті завершення курсу повинен **знати:**

- фонетичні правила для правильного читання та написання латинських термінів;
- основні правила граматики, релевантні для термінотворення у сфері ботаніки та зоології;
- принципи побудови латинських уніномінальних та біномінальних назв;
- термінологічний мінімум (приблизно 150 найменувань), який включає назви із регіональної фауни та флори, об'єкти регіональної охорони, назви видів, занесених до червоної Книги України.

Після завершення курсу студент-еколог повинен **вміти:**

- правильно читати та писати латинські терміни, в тому числі запозичені з грецької мови, а також із сучасних мов;

- орієнтуватись у структурі та семантиці уніномінальних та біномінальних термінологічних утворень;
- користуватись латинсько-українським словником, визначником рослин і тварин та іншою довідковою літературою.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Фонетичні особливості латинських термінів.

Тема 1. Короткий огляд історії латинської мови.

Короткий огляд історії латинської мови. Роль латинської мови, поряд з грецькою, у створенні міжнародної наукової термінології. Значення латинської мови для вивчення фахових дисциплін.

Тема 2. Латинський алфавіт. Голосні та дифтонги.

Латинський алфавіт. Особливості вимови і транскрипції латинських букв. Вимова голосних. Грецькі терміоеlementи з буквою «у». Дифтонги.

Тема 3. Вимова приголосних.

Вимова приголосних. Вживання великої літери у видових назвах.

Тема 4. Читання буквосполучень.

Читання буквосполучень. Грецькі терміоеlementи з буквосполученнями ch, ph, th, rh. Передача запозичених звуків у термінах літерами латинського алфавіту.

Тема 5. Наголос.

Правила наголосу. Довгота та короткість складів. Особливості наголосу у запозичених термінах. Утворення термінів від географічних назв.

Тема 6. Довгота та короткість суфіксів.

Довгі та короткі суфікси. Визначення наголосу за довготою чи короткістю суфікса. Особливості наголосу в віддієслівних терміоеlementах.

Змістовий модуль 2. Граматичні особливості латинських термінів.

Тема 7. Відмінювання іменників I відміни.

Структурні типи латинських термінів. Роль іменника у термінотворенні. Особливості відмінювання іменників. Поняття "практичної основи". Відмінювання іменників I відміни.

Тема 8. Іменники II відміни. Прикметники першої групи.

Відмінювання іменників II відміни. Роль прикметника у термінотворенні. Відмінювання прикметників першої групи (I-II відміна).

Тема 9. Іменники III відміни. Прикметники другої групи.

Відмінювання іменників III відміни. Особливості прикметників другої групи (III відміна). Відмінювання прикметників III відміни.

Тема 10. Іменники IV та V відмін. Ступені порівняння прикметників.

Відмінювання іменників III відміни. Відмінювання іменників V відміни. Ступені порівняння прикметників. Суплетивні форми ступенів порівняння прикметників.

Тема 11. Числівник.

Кількісні та порядкові числівники. Відмінювання числівників. Узгодження числівників з іменниками. Вживання числівників у термінах. Дієприкметник та його роль у термінотворенні.

Тема 12. Дієприкметник.

Типи дієприкметників, Роль дієприкметників у термінотворенні.

Тема 13. Повторення та систематизація матеріалу пройдених тем.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
л		п	лаб.	с. р.	л		п	лаб.	с. р.	
Змістовий модуль 1. Фонетичні особливості латинських термінів.										
Тема 1. Короткий огляд історії латинської мови.	6	—	2	—	4	—	—	—	—	—
Тема 2. Латинський алфавіт. Голосні та дифтонги.	6	—	2	—	4	—	—	—	—	—
Тема 3. Вимова приголосних	6	—	2	—	4	—	—	—	—	—
Тема 4. Читання буквосполучень.	6	—	2	—	4	—	—	—	—	—
Тема 5. Наголос.	6	—	2	—	4	—	—	—	—	—
Тема 6. Довгота та короткість суфіксів.	6	—	2	—	4	—	—	—	—	—
Всього за змістовим модулем 1:	36	—	12	—	24	—	—	—	—	—
Змістовий модуль 2. Граматичні особливості латинських термінів.										
Тема 7. Відмінювання іменників I відміни	4	—	2	—	4	—	—	—	—	—
Тема 8. Іменники II відміни Прикметники першої групи.	5	—	2	—	4	—	—	—	—	—
Тема 9. Іменники III відміни. Прикметники другої групи.	5	—	2	—	4	—	—	—	—	—
Тема 10. Іменники IV та V відміни. Ступені порівняння прикметників.	4	—	3	—	6	—	—	—	—	—
Тема 11. Числівник.	3	—	3	—	6	—	—	—	—	—
Тема 12. Дієприкмет-	4	—	3	—	6	—	—	—	—	—

 Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
л		п	лаб.	с. р.	л		п	лаб.	с. р.	
ник.										
Тема 13. Повторення та систематизація матеріалу пройдених тем.	4	—	3	—	6	—	—	—	—	—
Всього за змістовим модулем 2:	44	—	18	—	36	—	—	—	—	—
Усього годин:	90	—	30	—	60	—	—	—	—	—

5. Теми практичних занять

№ п/п	Тема	К-сть годин	
		ДФН	ЗФН
Змістовий модуль 1. Фонетичні особливості латинських термінів.			
1.	Короткий огляд історії латинської мови.	2	—
2.	Латинський алфавіт. Голосні та дифтонги.	2	—
3.	Вимова приголосних.	2	—
4.	Читання буквосполучень.	2	—
5.	Наголос.	2	—
6.	Довгота та короткість суфіксів.	2	—
Змістовий модуль 2. Граматичні особливості латинських термінів.			
7.	Відмінювання іменників I відміни.	2	—
8.	Іменники II відміни. Прикметники першої групи.	2	—
9.	Іменники III відміни. Прикметники другої групи.	2	—
10.	Іменники IV та V відмін. Ступені порівняння прикметників.	3	—
11.	Числівник.	3	—
12.	Дієприкметник.	3	—
13.	Повторення та систематизація матеріалу пройдених тем.	3	—
Усього годин:		30	—

6. Самостійна робота

№ з/п	Граматичний матеріал	Лексико-граматичне завдання	Формування термінологічного мінімуму	К-сть годин	
				ДФН	ЗФН
1.	Латинський алфавіт.	Впр. 1,2 стор.6.	15 термінів Червоної Книги України.	4	—
2.	Правила вимови голосних та дифтонгів.	Впр. 1-5 стор. 10-11, впр. 10,11 стор. 14-15.	15 термінів Червоної Книги України.	4	—

№ з/п	Граматичний матеріал	Лексико-граматичне за-вдання	Формування терміно-логічного мінімуму	К-сть годин	
				ДФН	ЗФН
3.	Читання приго-лосних та буквосполу-чень.	Впр. 1-8 стор. 18-20.	15 термінів рідкісних рослин Рівненщини.	5	—
4.	Правила наго-лосу.	Впр. 1-7 стор. 21-22, впр. 1-7 стор. 24-26.	15 термінів Європей-ського Червоного Спи-ску.	5	—
5.	Довгі та коро-ткі суфікси.			6	—
6.	Відмінювання іменників та прикметників I та II відмін.	Впр. 1-6 стор. 6-7, впр. 1-6 стор. 8-9.	15 термінів Червоної Книги України.	6	—
7.	Відмінювання іменників та прикметників III відміни.	Впр. 1-7 стор. 12-13.	15 термінів Європей-ського Червоного Спи-ску.	6	—
8.	Відмінювання іменників IV та V відмін. Ступені порі-вняння прик-метників.	Впр. 1-8 стор. 15-16.	15 термінів Червоної Книги України.	6	—
9.	Кількісні чис-лівники. Діє-прикметники.	Впр. 1-6 стор. 19-20.	15 термінів Червоної Книги України.	6	—
10.	Підготовка до модульного контролю.			6	—
11.	Повторення та систематиза-ція матеріалу пройдених тем.			6	—
Всього:				60	—

7. Методи навчання.

При вивченні латинської мови використовуються як традиційні методи (пояснення, демонстрація, виконання різноманітних вправ), так і комунікативна професійно орієнтована методика з інтеграцією інтерактивних технологій навчання (елементи колективно-групового навчання, ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань). При організації самостійної роботи студентів активно використовується метод проєктів.

8. Методи контролю.

Оцінювання навчальних досягнень студентів з латинської мови здійснюється за результатами **поточно** та **підсумкового контролю**.

Поточний контроль проводиться з метою оцінки рівня підготовленості студентів до виконання конкретних робіт, повноти та якості засвоєння студентами навчального матеріалу за темами, змістовими модулями навчальної дисципліни та виконання індивідуальних завдань відповідно до робочої програми навчальної дисципліни. Він здійснюється викладачем упродовж семестру.

Оцінювання завдань поточного контролю проводиться з розрахунку: від 0 до 100 балів – при підсумковому контролі у формі заліку.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки рівня досягнення компетентностей відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця спеціальностей **101 «Екологія»** **183 «Технології захисту навколишнього середовища»** та здійснюється у формі семестрового заліку (I семестр).

Він проводиться за результатами поточного контролю і не передбачає обов'язкової присутності студента. Сума набраних балів оприлюднюється в електронному журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного контролю та самоконтролю є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час виконання практичних завдань;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдання, що виконуються на практичних заняттях та консультаціях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

Ситуаційні виправи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (% від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

- 0 % – завдання не виконано;
- 40 % – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні;
- 60 % – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента недостатньо аргументовані;
- 80 % – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;
- 100 % – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

9.1. Розподіл балів, які присвоюються студентам /залік/

Поточне тестування та самостійна робота													Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	100
5	5	5	5	5	5	10	10	10	10	10	10	10	

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	для заліку
90-100	зараховано
82-89	
74-81	
64-73	
60-63	
35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення дисципліни

1. Термінологічний мінімум (100 видових назв рідкісних рослин та 100 видових назв рідкісних тварин України)
2. Список рідкісних рослин Рівненщини.
3. Набір тренінгових тестів з ключами для самоконтролю.
4. Завдання для індивідуальної роботи студентів.

11. Рекомендована література:

Базова:

1. Попович Р.Г. Латинська мова для студентів-екологів: Навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2013. – 130 с.
2. Закалюжний М.М. Латинська мова. Підручник для студентів біологічних спеціальностей ВНЗ. К., 2003.
3. Філіппович З.М. Латинська мова (підручник для біологічних факультетів університетів). К., 1978.

Допоміжна:

1. Барна М.М. Ботаніка. Терміни. Поняття. Персоналії. К., 1997.
2. Чопик В.І., Єна А. В. Латинська ботанічна номенклатура. Навч. посібник. К., 1997.
3. Червона Книга України, том I, том II, К., 1996.
4. Трофімчук М., Трофімчук О. Латинсько-український словник. Львів, 2001.
5. Цимбалюк Ю.В., Краковецька Г.О. Крилаті латинські вислови. К., 1976.

12. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека НУВГП (інформаційні ресурси у цифровому репозиторії) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka>. – Назва з екрана
2. Рівненська обласна наукова бібліотека [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://litopys.com.ua/places/b-bl-oteki/r-vnenska-oblasna-un-versalna-naukova-biblioteka>. – Назва з екрана